

Araştırma Makalesi (Research Article)

TURİZM EĞİTİMİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN COVID-19 SALGINI ORTASINDA ÇEVİRİM İÇİ ÖĞRENMEYE BAKIŞ AÇILARI: ESOĞÜ TURİZM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ
(PERSPECTIVES OF UNDERGRADUATE STUDENTS WHO STUDY TOURISM EDUCATION TO ONLINE LEARNING IN THE COVID-19 OUTBREAK AMID: THE CASE OF ESOĞÜ TOURISM FACULTY)

Seher KONAK^{1*} (orcid.org/ 0000-0002-6847-9754)

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Eskişehir, Türkiye

Özet

Covid-19 salgını geleneksel öğrenme sürecini sekteye uğratmıştır. Bu nedenle Türkiye’de uzaktan eğitim sürecine geçiş zorunlu hale gelmiştir. Bu araştırma, Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin Covid-19 salgını ortasında üniversitelerde başlayan zorunlu dijital ve çevrim içi öğrenmeye bakış açılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında çevrim içi derslere katılmış olan Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Turizm Fakültesi lisans öğrencilerini kapsamaktadır. Veriler, Canvas programı aracılığıyla çevrim içi anket tekniğiyle toplanmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler, uzaktan eğitime erişimde en çok dizüstü bilgisayarın kullanıldığını, internete erişimde teknik ve sinyal gücü problemleri nedeniyle sıkıntı yaşandığını göstermektedir. Öğitmenle yüz-yüze etkileşimin eksikliği ve geleneksel sınıf ortamlarının yokluğu lisans öğrencilerinin vurguladığı diğer önemli konulardır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Covid-19, Çevrim içi Öğrenme, Uzaktan Eğitim

Abstract

The Covid-19 outbreak (pandemic) interrupted the traditional learning process. It has become necessary transition to distance education process in Turkey. This research aims to examine the perspectives of undergraduate students studying in Tourism to compulsory digital and online learning that started in universities in the midst of the Covid-19 outbreak. The research covers Eskişehir Osmangazi University Faculty of Tourism undergraduate students who attended their online courses in the 2020-2021 academic year. The data were collected by online questionnaire technique through Canvas program. The data obtained from the study shows that laptop computers were mostly used for access to distance education and technical and signal strength problems were experienced in accessing the internet. The lack of face-to-face interaction with the instructor and the absence of traditional classroom environments are other important issues undergraduate students emphasize.

Keywords: Tourism Education, Covid-19, Online Learning, Distance Learning

* Sorumlu yazar: skonak@ogu.edu.tr
DOI: 10.33083/joghat.2021.63

1. Giriş

2019 Coronavirüs salgını, SARS ve MERS salgınları sonrası 21. yüzyıldaki üçüncü Coronavirüs salgını olarak bilinmektedir. 2019-nCoV olarak adlandırılan bu virüsün Huanan Deniz Ürünleri Pazarından kaynaklı ortaya çıktığı düşünülmektedir (Er ve Ünal, 2020). Coronavirüs 2003 yılında ilk defa Çin’de görülen ve şiddetli akut solunum yetmezliğine yol açan bir virüstür (Anonymous, 2018’den akt., Yücel ve Görmez, 2019). Coronavirüs, hayvanlar dâhil birçok hastada ciddi hastalıklara neden olabilmektedir (Kuru ve Asrat, 2004).

Coronavirüs salgını, ilk kez 31 Aralık 2019 tarihinde Çin’in Wuhan şehri tarafından bildirilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından bu salgın pandemi yani küresel çapta bir salgın olarak kabul edilmiştir. Bu durum, bir coronavirüsün neden olduğu ilk evrensel salgındır (www.who.int). Bir ülkede meydana gelen bulaşıcı hastalık krizinin her ülkenin sorunu haline gelmesi olasıdır. Bu durum söz konusu ülke kadar diğer ülkeleri de sağlık, ekonomi, turizm ve eğitim gibi birçok alanda etkilemiştir.

Covid-19 salgını, geleneksel turizm eğitimini sekteye uğratmıştır. Çevrim içi öğrenme uygulaması, geleneksel eğitim yönteminden uzaklaşarak öğrencilerin kalabalık sınıflardan uzaklaşmasını ve teknolojiye yönelimi sağlamıştır. Covid-19 salgını ile birlikte, yüz yüze eğitimden çevrim içi derslere geçiş olası tek çözümdür. Nitekim akademik kurumların müfredatlarını tümüyle çevrim içi kaynaklara dönüştürmeleri zordur. Uzaklık, ölçek ve kişiselleştirilmiş öğretim ve öğrenme çevrim içi öğrenmenin önündeki en büyük zorluklardır (Dhawan, 2020: 8).

Covid-19 salgınına kadar mesleki turizm eğitiminde çevrim içi öğrenme veya e-öğrenme yöntemlerinin neredeyse hiç kullanılmadığı söylenebilir (Pala ve Şahbaz, 2018). Bu salgın, geleneksel eğitim faaliyetlerinin askıya alındığı ilk sefer değildir. 2009 yılındaki H1N1 grip salgını da eğitim faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Sars koronavirüs salgını da dünya çapında çok sayıda ülkenin geleneksel eğitim faaliyetlerini olumsuz olarak etkilemektedir (Cauchemez vd., 2014).

Web tabanlı öğrenme, e-öğrenme veya çevrim içi öğrenme kavramları eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Forman, Nyatanga ve Rich, 2002). Çevrim içi öğrenme sürecinin başarısı birçok faktörden etkilenebilmektedir. Bu tür öğrenmede yeterli teknolojik altyapının sağlanması eğitim faaliyetlerinin başarısında önemli bir rol oynamaktadır (Rosenberg, 2001). Bu araştırmanın amacı, turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin çevrim içi öğrenmeye yönelik bakış açılarının belirlenmesidir. Bu amaçla, şu araştırma sorusuna yanıt aranmaktadır: Covid-19 ortasında turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin çevrim içi öğrenme konusundaki görüşleri nelerdir?

Bu çalışmada çevrim içi öğrenme kavramı açıklandıktan sonra araştırmanın yöntemi ve bulgularına yer verilmektedir. Bu araştırmanın bulgularının turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin çevrim içi öğrenme konusundaki görüşlerini ortaya koyarak, gerekli altyapıların sağlanması ve eksiklerin giderilmesi konusunda yetkili karar mercilerine yol göstermesi beklenmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Turizm Eğitimi

Türkiye’de turizm eğitimi turizm sektörüne nitelikli eleman yetiştirmek meslek yüksekokulları, yüksekokullar ve turizm fakülteleri tarafından verilmektedir. Bu eğitimlerle sağlanmak istenen sektörde istihdam edilecek bireylere teorik ve pratik eğitimler vermek, bunun yanı sıra turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu personeli karşılamak ve yönetici adayları yetiştirebilmektir (Mısırlı, 2002: 42). Bu amaçla, 1990’lı yıllardan beri mesleki turizm eğitimine yönelik çalışmalar hız kazanmış ve teknolojinin de gelişmesiyle birlikte değişen ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte eğitim faaliyetlerinin yapılması zorunlu olmuştur (Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2013: 2).

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, örgün ve yaygın olmak üzere iki biçimde yürütülmektedir. Örgün eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerinde gerçekleşirken; yaygın turizm eğitimi resmi veya özel kurumlarca verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğinde yapılmaktadır (Ünlüören ve Boylu, 2005). Ancak, Coronavirüs salgını ile birlikte yüz yüze eğitimden uzaktan eğitim sürecine geçiş zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda, uygulamaya dönük derslerin çevrim içi olarak yapılması ve çevrim içi öğrenme konusunda gerekli bilgi ve becerilere sahip olunması gündeme gelmiştir.

2.2. Çevrim içi Öğrenme (E-Öğrenme)

Teknolojideki hızlı gelişmeler uzaktan eğitimi kolaylaştırmıştır. Çevrim içi öğrenme, açık öğretim, web destekli öğrenme, bilgisayar-aracılı öğrenme, harmanlanmış öğrenme (blended learning) gibi terimlerin çoğu bir ağa bağlı bilgisayarı kullanma becerisine sahip olma anlamına gelmekte ve herhangi bir yerde, her zaman öğrenme olasılığı sunmaktadır (Dhawan, 2020). Çevrim içi öğrenme, “farklı cihazlar (örn, akıllı telefon, dizüstü bilgisayar, tablet vb.) kullanarak eşzamanlı (senkron) veya eşzamansız (asenkron) ortamlarda öğrenme deneyimleri sunma” olarak tanımlanmaktadır. Bu ortamlarda, öğrenciler, eğitmenler ve diğer öğrenciler birlikte öğrenmek ve etkileşim kurmak için herhangi bir yerde (bağımsız) olabilirler (Singh ve Thurman, 2019).

Çevrim içi öğrenme, bir tür öğretme ve öğrenme durumunu ifade eder (1) öğrencinin eğitmeninden uzakta olduğu, (2) öğrencinin kullandığı öğrenme materyallerine erişmek için bir tür teknolojinin olduğu, (3) öğrenci, öğretmen/eğitmen ve diğer öğrencilerle etkileşim kurmak için teknolojiyi kullandığı ve (4) öğrencilere bir tür destek sağlandığı durumu ifade etmektedir (Anderson, 2011).

Eğitmenler ve bireysel öğrenciler eşzamanlı veya farklı zamanlarda iletişim kanalları aracılığıyla birbirleriyle verimli bir şekilde etkileşim kurabilirler (Chan ve Ngai, 2007). Eşzamanlı öğrenme hem öğrencilerin hem de eğitmenlerin/öğretmenlerin öğretim esnasında aynı fiziksel ortamda bulunmadıkları ancak aynı anda aktif oldukları bir öğrenme ortamıdır. Eşzamansız öğrenme ise bireylerin istedikleri zamanda ve istedikleri mekânda öğrenmelerini sağlayan bilgisayar aracılı eğitimin web tabanlı sürümüdür (Pala ve Şahbaz, 2018: 496).

Günümüzde uzaktan eğitimde kullanılan bir eğitim programından beklenen en önemli özellikler uygulanabilir olmasıdır. Bunun yanı sıra, uygulanan programın birey ve toplumun ihtiyacını karşılaması beklenmektedir (Usta ve Mahiroğlu, 2008). İlgili alanyazın incelendiğinde öğrencilerin çevrim içi öğrenmeye yönelik görüşlerini inceleyen az sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Bkz. Adnan ve Anwar, 2020; Dhawan, 2020). Örneğin, Demuyakor (2020) Covid-19 pandemisinde Çin’de öğrenim gören Ganalı Uluslararası öğrencilerin çevrim içi öğrenmeden memnun olup olmadıklarını araştırmıştır. Araştırma sonuçları, Covid-19 salgını nedeniyle Çin dışında yaşayan öğrencilerin çevrim içi öğrenme için gerekli olan internet verilerini satın alarak çok para harcadıklarını göstermiştir. Diğer bir bulgu ise, çeşitli üniversitelerin yurtlarından ayrılan öğrenciler için internet bağlantısının çok yavaş olduğu yönündedir.

Bu araştırma Covid-19 salgını ortasında turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin çevrim içi öğrenmeye yönelik bakış açılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda bu çalışma bulgularının mevcut literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

3. Yöntem

Araştırmada belirlenen hedeflere ulaşmak için nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Hazırlanan anket formu değerlendirilmek üzere Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’na gönderilmiştir. 13. 07.2021 tarihli ve 2021-13 sayılı etik kurul kararı ile verilerin online olarak toplanması uygun görülmüştür. Araştırma örnekleme Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümünde öğrenim gören ve çevrim içi (online) derslere katılmış olan öğrenciler dâhil edilmiştir. Anketler UZEMÖYS (Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Öğrenci Yönetim Sistemi) aracılığıyla öğrencilere Canvas sistemi üzerinden gönderilmiştir. 01.09.2021-01.10.2021 tarihleri arasında toplam 236 adet kullanılabilir anket elde edilmiştir. Veriler 2020-2021 eğitim-öğretim yılında güz ve bahar döneminde çevrim içi derslere katılmış olan öğrencilerin görüşlerini yansıtmaktadır.

Katılımcıların çevrim içi öğrenmeye bakış açılarını belirlemek için Adnan ve Anwar’ın (2020) çalışmasında kullanılan sorulardan yararlanılmıştır. İfadelerin İngilizce-Türkçe karşılığı dillere hâkim uzman ve akademisyen görüşleri alınarak yapılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin çevrim içi öğrenmeye bakış açılarını öğrenmeye yönelik 8 soru, ikinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin 4 soru yer almaktadır. İfadeler Likert ölçek (Katılıyorum: 1; Kısmen katılıyorum: 2; Katılmıyorum: 3) ile ölçülmüştür.

Çevrim içi anketler aracılığıyla elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir ve detaylandırılmıştır. Analizler SPSS 22.00 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler frekans analizi ile yapılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmaya katılanların %39,4'ü (n=93) kadın öğrenci, %60'ı erkek öğrenci (n=143) olmak üzere toplam 236 turizm eğitimi alan turizm işletmeciliği bölümü lisans öğrencisidir. Katılımcıların %42,4'ü (n=100) 18-21 yaş aralığında; %55,1'i (n=130) 22-26 yaş aralığında iken yalnızca 6'sı (%2,5) 26-31 yaş aralığındadır. Lisans öğrencilerinin %57,2'si (n=135) 1. öğretimde öğrenim görürlerken; %42,8'i (n=101) 2. öğretimde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %46,6'sı (n=110) 2. Sınıf; %31,8'i (n=75) 4. sınıf; %19,5'i (n=46) 3. sınıf öğrencisidir. Katılımcılardan yalnızca 5 kişi (%2,1) 1. sınıf öğrencisidir. Ankete katılan öğrencilerin hepsi çevrim içi derslere katılım göstermişlerdir.

Katılımcıların uzaktan eğitime erişimde kullandıkları araç sırasıyla %51,7'si (n=122) oranında dizüstü bilgisayar; %30,5 (n=72) oranında akıllı telefon; %17,4 (n=41) oranında masaüstü bilgisayardır. Öğrencilerden yalnızca 1 tanesi (%0,4) uzaktan eğitime erişimde tablet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 1'de gösterildiği gibi öğrencilerin %70,8'i internete erişimde sıkıntı yaşamalarındaki en büyük problemin sinyal ulaşılabilirliği/gücü olduğunu; %13,6'sı internetin çok pahalı olduğunu ve %7,2'si internetin nasıl kullanıldığını bilmediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %8,5'i ise internete erişimde herhangi bir problem yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bilgisayar/dizüstü kullanma konusunda kendilerini yeterli hissedip hissetmedikleri incelendiğinde, %61,9'u çevrim içi öğrenme için bilgisayar/dizüstü kullanma konusunda kendilerini yeterli hissettiklerini belirtmektedir. Çevrim içi öğrenme ve geleneksel öğrenme arasında fark yoktur sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, %72'si katılmıyorum cevabını vermiştir. Diğer bir ifadeyle, çevrim içi öğrenme ve geleneksel öğrenmenin aynı olmadığını düşünmektedirler. Öğrencilerin yalnızca %14,8'i çevrim içi öğrenmenin geleneksel öğrenmeden daha fazla motive edici olduğunu düşünürlerken; öğrencilerin büyük çoğunluğu %66,9'u çevrim içi öğrenmenin geleneksel öğrenmeden daha motive edici olduğu düşüncesine katılmamaktadır. Üniversitedeki derslerin tamamı internet üzerinden etkin bir şekilde tamamlanabilir sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, %58,5'i bunun mümkün olmadığını belirtirlerken; yalnızca %14,8'i bir dersin uzaktan eğitim aracılığıyla tamamlanabileceğini düşünmektedir. Öğrencilerin %26,3'ü grup/proje ödevlerini dijital olarak tamamlayabildiklerini belirtirken; %38,6'sı grup proje ve görevleri dijital olarak tamamlamakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Son olarak, öğrencilere eğitmenle yüz yüze iletişimin öğrenme için gerekli olup olmadığı sorulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu %51,3'ü bir eğitmenle yüz-yüze etkileşimin öğrenme için gerekli olduğunu belirtmektedirler.

Tablo 1. Çevrim içi Öğrenme Konusunda Öğrencilerin Bakış Açıları (N=236)

Öğrencilerin Görüşleri	Frekans (Yüzde %)
Uzaktan eğitim sistemine erişimde kullandığınız cihaz	
Akıllı telefon	72 (30,5)
Masaüstü bilgisayar	41 (17,4)
Dizüstü bilgisayar	122 (51,7)
Tablet	1 (0,4)
İnternete erişimde sıkıntı yaşamamanızın temel nedeni	
Çok pahalı	32 (13,6)
Sinyal ulaşılabilirliği/gücü problemleri	167 (70,8)
Nasıl kullanıldığını bilmiyorum	17 (7,2)
Herhangi bir problem yaşamıyorum	20 (8,5)
Bilgisayar/dizüstü kullanma konusunda kendimi yeterli hissediyorum	
Katılıyorum	146 (61,9)
Kısmen katılıyorum	47 (19,9)
Katılmıyorum	43 (18,2)
Çevrim içi öğrenme ve geleneksel öğrenme arasında fark yoktur.	
Katılıyorum	21 (8,9)
Kısmen katılıyorum	45 (19,1)
Katılmıyorum	170 (72,0)
Çevrim içi öğrenme geleneksel öğrenmeden daha çok motive edicidir.	
Katılıyorum	35 (14,8)
Kısmen katılıyorum	43 (18,2)
Katılmıyorum	158 (66,9)
Üniversitedeki derslerin tamamı internet üzerinden etkili bir şekilde tamamlanabilir.	
Katılıyorum	35 (14,8)
Kısmen katılıyorum	63 (26,7)
Katılmıyorum	138 (58,5)

Grup proje/ödevlerini dijital olarak tamamlamak kolaydır.	
Katılıyorum	62 (26,3)
Kısmen katılıyorum	83 (35,2)
Katılmıyorum	91 (38,6)
Eğitmenle yüz yüze iletişim öğrenme için gereklidir.	
Katılıyorum	121 (51,3)
Kısmen katılıyorum	59 (25,0)
Katılmıyorum	56 (23,7)

Not: Yüzdeler anketi yanıtlayan katılımcıların sayısına göre hesaplanmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Covid-19 salgını ortasında turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin çevrim içi öğrenme konusundaki görüşlerini tespit etmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın bulguları, internet erişiminde yaşanan problemler, etkileşim eksikliği, eğitmen-öğrenci arasındaki iletişim ve teknoloji gibi birçok problemin var olduğunu göstermektedir. Geleneksel sınıflardan ve yüz yüze eğitimden çevrim içi öğrenmeye ani geçiş öğrenciler için tamamıyla farklı bir öğrenme deneyimiyle sonuçlanmıştır. Birçok öğrenci internet erişiminde sinyal gücü problemi yaşamaktadır. Böylece, çevrim içi öğrenmede karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi internete erişim güçlüğüdür.

Geleneksel öğrenmede, öğrenciler hem eğitmenle hem de sınıf arkadaşlarıyla yüz-yüze etkileşim sağlayabildiğinden akademik faaliyetlere aktif olarak katılabilmektedir. Öte yandan çevrim içi öğrenmede bu durum farklıdır. Bu araştırmaya katılan öğrencilerin %66,9'u geleneksel öğrenmenin, çevrim içi öğrenmeden daha fazla motive edici olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulguyu destekler biçimde, Adnan ve Anwar (2020) tarafından yapılan araştırmada bu oran %71,4 olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %38,6'sı çevrim içi öğrenmede grup/proje ödevlerini yerine getirmede yeterli olduklarını düşünmemektedirler. Aynı zamanda katılımcıların %58,5'i üniversitedeki derslerin tamamının etkili bir şekilde çevrim içi olarak tamamlanamayacağını düşünmektedirler.

Covid-19 salgını yalnızca ülkemizde değil dünyada akademik eğitim kurumlarının geleneksel eğitimini sekteye uğratmıştır. Çevrim içi öğrenme alternatif bir yol olarak eğitimdeki aksaklıkların önüne geçmeyi hedeflemektedir. Çevrim içi öğrenme, Covid-19 salgını ortasında öğrencilerin ve eğitmenlerin sağlığı yararına olmasına karşın, geleneksel öğrenme kadar etkili değildir (Adnan ve Anwar, 2020). Çevrim içi öğrenmede içerik tamamen pratiktir ve öğrencilerin pratik yapmasına ve etkili bir biçimde öğrenmesine izin vermez. Öğrenciler iletişim eksikliği, teknik problemler ve kurumsal hedefleri anlamada zorluklar hissetmektedirler (Dhawan, 2020: 8). Özellikle turizm eğitimi alan öğrenciler açısından uygulama derslerinin yapılamaması durumu ortaya çıkmıştır. Turizm eğitimi uygulamaya dayalı bir alan olduğu için çevrim içi öğrenme sistemleri Covid-19 salgınına kadar kullanılamamıştır. Ancak, Pala ve Şahbaz (2018) tarafından yapılan çalışmada, gelişen teknolojiyle birlikte mesleki turizm eğitiminde e-öğrenmenin kullanılması gerektiği önerilmektedir. 11 Mart 2020'de üniversitelerin kapanması ve uzaktan eğitime geçmesiyle beraber turizm eğitiminde çevrim içi öğrenme diğer adıyla e-öğrenme kullanılmaya başlanmıştır.

Covid-19 salgınıyla beraber dijital ortamın etkin kullanılmasıyla çevrim içi öğrenme zorunluluk haline gelmiştir. Ancak bu araştırma özelinde göstermektedir ki öğrenciler geleneksel öğrenmenin daha motive edici olduğunu ve eğitmenle yüz yüze etkileşimin öğrenme için gerekli olduğunu düşünmektedirler. Gelecek araştırmalar, çevrim içi öğrenme konusunda farklı üniversitelerden öğrencilerin ve eğitmenlerin görüşleri alınabilir ve bu araştırmanın sonuçları genişletilebilir.

Kaynakça

- Adnan, M. ve Anwar, K. (2020). Online learning amid the Covid-19 pandemic: Student's perspectives, *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology*, 2(1), 45-51.
- Anderson, T. (2011). Towards a theory of online learning. In T. Anderson (Ed.), *The theory and practice of online learning*. 2nd Edition (pp. 45–74). Edmonton: Athabasca University Press.
- Anonymous. (2018). Centers of disease control and prevention. <https://www.cdc.gov/sars/guidance/core/app1.html> Erişim tarihi: 11.03.2020.

- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2013). Turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği), *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Cauchemez, S., Vab Kerkhove, M. D., Archer, B. N., Cetron, M., Cowling, B. J., Grove, P., ve Oshitani, H. (2014). School closures during the 2009 influenza pandemic: National and local experiences. *BMC Infectious Diseases*, 14(1), 207.
- Chan, S. ve Ngai, E. (2007). A qualitative study of information technology adoption: How ten organizations adopted web-based training, *Information Systems Journal*, 17(3), 289-315.
- Demuyakor, J. (2020). Coronavirüs and online learning in higher institutions of education: A survey of the perceptions of Ghanaian international students in China. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 10(3).
- Dhawan, S. (2020). Online learning: A panacea in the time of Covid-19 crises, *Journal of Educational Systems*, 49(1), 5-22.
- Er, A. G. ve Ünal, S. (2020). 2019 Koronavirüs salgını-anlık durum ve izlenimler, *Flora*, 25 (8 Şubat).
- Forman, D., Nyatanga, L., ve Rich, T. (2002). E-learning and education diversity. *Nurse Education Today*, 22, 76-82.
- Kuru, T. ve Asrat, D. (2004). Update on virological, epidemiological and diagnostic aspects of Sars-Corona Virus (SARS-CoV): A newly emerging virus, *Ethiop. J. Health Dev.*, 18(1):52-54.
- Mısırlı, İ. (2002). Turizm sektöründe meslek standartları ve mesleki belgelendirme sistemi (sertifikasyon), *Anatolia Turizm Araştırma Dergisi*, 13(1), 39-55.
- Olçay, A., Döş, B., Sürme, M., ve Düzgün, M. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin elektronik öğrenmeye hazır bulunuşluklarını belirlemeye yönelik bir çalışma. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 427-438.
- Pala, K. ve Şahbaz, R.P. (2018). Mesleki turizm eğitiminde öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 493-511.
- Rosenberg, M. J. (2001). *E-learning strategies for delivering knowledge in the digital age*. New York: McGraw-Hill Companies.
- Singh, V., ve Thurman, A. (2019). How many ways can we define online learning? A systematic literature review of definitions of online learning (1988-2018), *American Journal of Distance Education*, 33, 289-306.
- Usta, E., ve Mahiroğlu, A. (2008). Harmanlanmış öğrenme ve çevrim içi öğrenme ortamlarının akademik başarı ve doyuma etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 1-15.
- Ünlönen, K., ve Boylu, Y. (2005). Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimindeki gelişmelerin değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11-32.
- Yücel, B., ve Görmez, A. (2019). SARS-Corona virüsüne genel bakış, *Türkiye Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 2(1): 32-39.
- www.who.int. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> Erişim Tarihi: 12.03.2020.